

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

IV. De dolo & contumacia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

DE DOLO ET CONTUMACIA.

TITULUS IV.

§. I. De Pœnis in contumaces

Contumacia legitime facta, si reus per se aut per procuratorem non compareret, aut defensorem non haberet, juxta princ. tit. proxima preced. nulla justa causa impeditur, de qua sup. de in jus vocando §. 2. contumacia ejus varie punitur. Nam aut multa illi infligitur a iudice, l. 2. D. De in jus vocan. aut actori in expensas aliaque damna condemnatur, l. Sancimus C. De judic. & ibi Bald. Salyc. & Iason; aut in vitus ad iudicium ducitur, l. Consentaneum 8. C. Quomodo & quando jud. Panorm. ad e. 4. circa fin. Ext. hoc tit. aut excommunicatur, e. fin. §. fin. Ext. ut lite non contest. Hodie tamen ad pœnam excommunicationis non devenitur, quando potest adversus eum realis vel personalis executio fieri, vide Concil. Trid. sess. 25. cap. 3. de reformat. aut missionem bonorum patitur, ut jam dicetur. Neque enim lite nondum contestata ad merita causæ deveniri potest, tit. Ext. Ut lite non contest. nisi paucis casibus, qui infra referuntur, in §. hinc tamen 6. eod. Est autem contumax, qui tribus edictis propositis vel de constitutionibus ex more conventus, aut uno edicto pro tribus (quod vulgò peremptorium appellatur) literis evocatus, præsentiam sui facere contemnit, l. Contumacia 53. D. De rejud. l. Tres 9. C. Quomodo & quando jud. ad l. Peremptorium 88. cum l. seq. D. De iud. b. Ceterum de missione bonorum hic latius dispiciamus.

§. 2. De missio. ne in bona rei contumacis.

In decernenda missione in bona rei contumacis, distinguenda est, utrum actio realis, an personalis intentetur: ut priori specie mittatur actor in possessionem rei petite, ut hac ratione traditio affectus reus, actori tandem respondeat. Quam tamen possessionem recuperat reus, si intra annum veniens cautionem præstet, iudicio fisci, & offerat satisfactionem expensarum: alioquin elapso anno actor verus possessor constituitur; salva tamen reo proprietaris quaestione, e. 3. c. Quoniam frequenter §. §. in aliis Ext. Ut lite non contest. e. 1. & ibi Glos. Ext. De eo qui mittitur in poss. l. Si quis emptionis, §. pen. C. De prescript. 30. vel 40. annor. Idque expediti juris est in eo, qui suo nomine possidens reali actione convenitur.

§. 3. Alieno nomine possidente, quomodo in possessionem missio fiat.

At in possessore alieno (qualis est, colonus, commodatarius, & similes, qui licet alieno nomine possideant, rectè tamen reali actione conveniuntur, l. Officium 9. D. De rei vind.) eo jure utimur, ut post nominationem domini & inscriptionem eidem domino intra præscriptum à iudice terminum factam, si ipse dominus per se vel per procuratorem non compareat, & tribus edictis legitime evocatus in eadem contumacia persistat, actor post summariam cognitionem in possessionem rei mittatur: reservata similiter absente proprietatis quaestione, d. §. in aliis vers. quod si §. 1. C. Vbi in rem a §.

§. 4. De pœna contumacis rei in personali actione.

Posteriori verò specie, ubi personalis actio intentatur, si reus contumaciter absit, mittitur actor in possessionem bonorum ipsius mobilium, vel immobilium, si forte mobilia non habet, pro modo debiti declarati; aut censura Ecclesiastica perstringitur, pro arbitrio iudicis, d. c. Quoniam frequenter §. fin. Auth. Et qui jurat. C. De bon. aut. iud. possid. jungit omnino Concil. Trid. sess. 25. c. 1. de reformat. Qui & intra annum, vel post annum, veniens auditur, prout in reali actione jam ante dictum fuit, per text. in d. §. fin.

§. 5. Pœna in non admittentem missionem.

Quid autem, si cum actori propter contumaciam rei adjudicari esset possessio, reus verò impediat, ne eam actor consequatur, vel si acquiritam possessionem actori intervertat? Et sancitum est, nisi hominus actorem decurso anno verum possessorem constitui, in c. Copingat 9. Ext. De dolo & contum.

§. 6. Casus quibus absque contestatione litis in causa principali proceditur.

Hinc tamen eximuntur causæ dignitatum, personatum, aliorumque beneficiorum Ecclesiasticorum, in quibus hæc missio cessat ad evitandum

vicio.

vitiolum ingressum Quippe beneficium Ecclesiasticum non potest licite sine institutione Canonica obtineri, c. Beneficium De R. l. in 6. Sed hæc cognoscuntur & dirimuntur, etiam licet non con- §, porro, c. un. De eo qui mittitur in poss. in 6, c. fin. testata Ext. Ut lite non contest. Idem evenit in causa matrimoniali, ubi alter conjugum ita abest, quod peremptorie citatus venire contemnat, vel malitiose se occultet, vel impediatur, ne ad se perveniat citatio. Nam & hoc casu (ne viri vel mulieri fornicandi occasio præbeatur) testes quoque lite non contestata admittuntur; & si de causa liquet, definitiva sententia profertur, d. § porro, ad & alios casus in §. pen. sup. de jud.

§. 7. De poenis actoris absentis.

Porro quod attinet ad actorem absentem, si is constituto tempore ad iudicium non venerit, instare potest reus præsens, ut in expensas condemnatur, c. 1. De dolo & contum. in 6, l. Eum qui 79, D. De jud. imò & in omnia damna, l. Sancimus 13, C. De judic. ad aliam citationem non admittendus, nisi præstita cautione, iudicio sisti, d. l. 1. De dolo in 6, Vel petere potest reus, ut legitimè citato auctore & non comparente, ad probationem admittatur, sententia que fetur, licet lite nondum contestata, per text. in c. 3, Ext. De dolo & contum. & ibid. vide omnino Panorm. nu. 15, cum seq. & Andr. Gail, lib. 1, Obser. 59, Ut hinc constet diversam esse rationem in actore, quam in reo contumace.

§. 8. De contumacia rei post litem contestatam.

Ubi verò lis contestata est, reo contumaciter absente, iudex ex iis, quæ probata sunt vel adhuc probati possunt ab actore præsentem, procedit, vel ad condemnandum vel ad absolvendum reum:

aut si minus probatum fuerit, post possessionem auctori adjudicat: salva reo proprietatis quaestione, c. Prout 4, Ext. De dolo & contum. d. l. Consentaneum 8, C. Quomodo & quando iudex, l. Proparandum 11, §. 5, sin autem reus C. De jud. Quamvis & hoc casu postulare possit actor, ut reus absens requiratur, & ad iudicem ducatur, d. l. Consentaneum adde Panorm. ad c. 4, Ext. h. t.

§. 9. De contumacia actoris post litem contestatam.

Si actor lite contestata contumax sit lisque ad finem trienni (quod peragendo iudicio civili à legibus constitutum est) extracta, causa que liquida fuerit, similiter iudex ad definitivam sententiam progreditur, etiam in favorem actoris absentis, si cum meliorem causam fore videatur: alioqui reum absolvit ab observatione iudicii, auctore in expensas condemnato, d. l. Proparandum §. & siquidem, juncto §. huiusmodi cum §. seq. & l. Et post editam 73, D. De judic.

NOTATIO ad Tit. 4.

a Quod impedimentum insinuandum iudici per excusatorem, qua insinuatione facta, sententia, si qua sequitur, ipso iure nulla est, l. Quæ situm 60, De re jud. Alias sententia tenet ipso iure, quamvis contra eum peto possit restitutio in integrum, tit. D. Ex quibus caus. major, Panorm. ad c. 2, nu. 4, Ext. De procur. & ibid. latius (mol. nu. 14, cum 2, seqq.

b In Camera verò Imperiali tribus modis proceditur contra contumacem reum. Vel ad poenam banni, vel ad immissionem bonorum, de qua hic in §. seqq. aut in principali causa proceditur usque ad definitivam sententiam, pro arbitrio ipsius actoris. Vide ordinat. Camera in 3, p. tit. 43, & Andr. Gail. lib. 1, Obser. 66.

DE LIBELLI OBLATIONE.

TITULUS V.

§. 1. Libellus reo offerendus est perspicuus.

Ro verò in iudicio comparenti, per se, vel procuratorem suum, sive defensorem ut sup. de procuras. in princ. libellus offerendus est contineus actoris intentionem, Auth. Offeratur in pr. C. De lit. contest. idque verbis perspicuis, ut inde reus deliberare possit, cedere an contendere debeat, l. 1, D. De edend. aliis justè reus excipit contra libellum, c. 2, & 3, Ext. hoc tit. Sed & pluri-

mum interest iudicis rem dilucidè in libello proponi, ut sententiam certam proferte possit, §. curare in fine, De action. l. fin. De ed. De sentent. que sine certa quant. Non tamen statim libellum obsecutus rem rejiciet aut confringet iudex, sed ex deductis post in iudicium declarationem ejus expectabit, l. fin. C. De annali except. cap. 3, §. secus autem De sent. & re judic. in 6, juncta l. Inter stipulansom 83, §. 1, D. D.